

NAKKILAN PUOLIKKAAT
Yhdessä parempi kokonaisuus
Liljeroos Kirsi

Ammatillisen opettajankoulutuksen
kehittämishanke
Maaliskuu 2013
Ammatillinen opettajakorkeakoulu
Tampereen ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Ammatillinen opettajakorkeakoulu

Liljeroos, Kirsi
Nakkilan Puolikkaat –Yhdessä parempi kokonaisuus

Opettajankoulutuksen kehittämishanke 29 sivua + 2 liitesivua
Maaliskuu 2013

Tämän kehittämishankkeen aiheena oli suunnitella ja toteuttaa koulutusaloja sekä NY-yrityksiä esittelevä messutapahtuma Sataedu Nakkilan toimipaikassa. Tapahtuman toteuttivat ensimmäisen vuoden graafisen suunnittelun opiskelijat vapaasti valittavana opintona.

Messujen järjestämiseen osallistuneet opiskelijat vastasivat pienimuotoiseen kyselyyn koskien messujen järjestämistä sekä omaa osuuttaan siinä. Kyselyn vastauksia käytettiin myös kurssisuorituksen arvioinnin pohjana. Opiskelijat pitivät pääsääntöisesti messujen järjestämistä hyvänä ja opettavaisena kokemuksena. Osa opiskelijoista kaipasi opettajalta selkeämpää ohjausta.

Kehittämishankkeen teoriaosuudessa tarkastellaan yrittäjyyskasvatuksen roolia toisen asteen koulutuksessa. Yrittäjyyskasvatukseen liittyy koulutuksen näkökulmasta paljon muutakin kuin yrittäminen elinkeinona. Yrittäjyyskasvatus on ennen kaikkea asennekasvatusta ja opiskelijoiden itsetunnon kehittämistä.

Messujen toteuttaminen toi runsain määrin kokemusta ja kehitysideoita tapahtuman toteuttamiseen jatkossa. Opiskelijat pitivät tapahtumaa tulevaisuuden tapana esitellä oppilaitoksen koulutusaloja kiinnostuneille yhdeksäsluokkalaisille.

Perinteinen opettajan rooli vaihtui tapahtuman suunnittelussa ja toteuttamisessa ennen kaikkea ohjaajan ja valmentajan tehtäviin. Tiimioppimisessa opiskelijat ratkaisivat eteen tulleet ongelmat itsenäisesti opettajan pysytellessä taustavaihtajana.

Asiasanat: yrittäjyyskasvatus, oppimisympäristö, messut

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	4
2	YRITTÄJYYSKASVATUS TOISEN ASTEEN KOULUTUKSESSA	6
	2.1 Yrittäjyys ammatillisissa perustutkinnoissa	6
	2.2 Yrittäjyyskasvatus	7
	2.2.1 Yrittäjyyskasvatuksen suunnittelu, toteutus ja arviointi.....	8
	2.2.2 Yrittäjyyskasvatuksen oppimisympäristöt	10
3	KEHITTÄMISHANKKEEN TOTEUTTAMINEN.....	11
4	NAKKILAN PUOLIKKAAT -MESSUTAPAHDUMAN TOTEUTUS	13
	4.1 Messupäivä.....	15
	4.2 Opiskelijoiden arviointeja kurssista ja tapahtumasta.....	21
5	JOHTOPÄÄTÖKSET JA KEHITTÄMISIDEAT	25
	LÄHTEET	28
	LIITTEET.....	30

1 JOHDANTO

Viimeksi kuluneen vuosikymmenen aikana yrittäjyyskasvatus on noussut opetuksen trendiksi ja se on sisällytetty vahvasti eri kouluasteiden opetussuunnitelmiin. Opetusministeriön julkaisussa Yrittäjyyskasvatuksen suuntaviivat (2009) opetusministeri Henna Virkkunen kirjoittaa ”Yrittäjyyskasvatus on yrittäjyyttä ammatinharjoittamisena huomattavasti laajempi käsite”. Yrittäjyyskasvatuksella tarkoitetaan-kin paitsi ulkoisen yrittäjyyden, eli yritysten perustamisen, myös sisäisen yrittäjyyden eli yrittäjämäisen toimintatavan edistämistä.

Yrittäjyyskasvatuksen kehittäminen vaatii resursseja myös oppilaitoksen sisällä. On huolehdittava johdon ja opettajien täydennyskoulutuksesta. Ilman ymmärrystä yrittäjyyskasvatuksen tärkeydestä ei muutoksia ja kehitystä koulun ja opettajien toimintakulttuurissa tapahdu. (Ahvenharju & Tukkimäki-Hildén 2011, 156.)

Yrittäjyyskasvatuksen ydinasioita ovat yritysmaailman perustaitojen lisäksi muun muassa itsetuntemuksen lisääminen, omien vahvuuksien ja rajoitusten etsiminen. Useat opiskelijat löytävät opintojen aikana vastauksen kysymykseen ”onko minusta yrittäjäksi?”.

Graafisen suunnittelun opiskelijoiden NY-yritys ajautui toiminta-aikansa puolivälissä hankaliin keskinäisiin ristiriitoihin. Ryhmää rohkaistiin selvittämään ongelmia keskenään, mutta kun tilanne ei tuntunut helpottavan, opettajat istuivat yhdessä yrityksen jäsenten kanssa pitkään palaveriin. Ennen yhteistä istuntoa keskusteltiin kaikkien kanssa erikseen, jotta jokainen voisi tuoda omat näkemyksensä avoimesti esille.

Välirauha ryhmän sisällä saatiin solmittua ja yritys osallistui yhtenäisenä ryhmänä maakunnallisille NY-messuille.

Keskustelun jälkeen siihen asti hyvin hiljainen ja vetäytyvä opiskelija rohkaistui silminnähden. Maakunnallisten messujen

jälkeen hän totesi, että olipa kiva päivä ja hän taitaisi sittenkin haluta ryhtyä yrittäjäksi!

Yrittäjyyskasvatusta voi toteuttaa hyvin erilaisilla tavoilla. Tässä kehittämishankkeessa kerrotaan yhdestä vaihtoehdosta yrittäjyyden oppimisympäristöksi, Nakkilan Puolikkaat –messutapahtuman suunnittelusta ja toteuttamisesta vapaasti valittavana opintona.

Tapahtuma toteutettiin marraskuussa 2012. Tapahtuman teemana oli yrittäjyys ja tavoitteena Sataedu Nakkilan toimipaikan koulutusalojen esittely sekä talon omalle väelle että myös ulkopuolisille. Tarkoituksena oli myös antaa oppilaitoksen NY-yrityksille mahdollisuus harjoitella messuosallistumista ja samalla myydä tuotteitaan.

2 YRITTÄJYYSKASVATUS TOISEN ASTEEN KOULUTUKSESSA

Opetusministeriö määrittelee Yrittäjyyskasvatuksen suuntaviivat – julkaisussa (2009) yrittäjyyskasvatuksen kehittämisen painoalueet eri koulutusmuodoissa. Ammatillisen koulutuksen kehittämiskohteina mainitaan yrittäjyys- ja yritystoimintaopintojen lisääminen uudistuviin opetussuunnitelmiin, työssäoppiminen, opettajien työelämäosaamisen vahvistaminen sekä työpaikkaohjaajien koulutuksen kehittäminen ja ammatillisten opettajien työelämäyhteyksien vahvistaminen. (OPM 2009, 18.)

2.1 Yrittäjyys ammatillisissa perustutkinnoissa

Opetushallitus erottelee julkaisussaan omaehtoisen, sisäisen ja ulkoisen yrittäjyyden. Omaehtoisessa yrittäjyydessä on kyse elinikäisen oppimisen avaintaidoista – aloitekyvystä ja yrittäjyydestä – ja sitä arvioidaan ammatillisten tutkinnon osien arviointikriteereissä. Sisäinen yrittäjyys sisältyy ammatillisten tutkinnon osien ammattitaitovaatimukseen sekä Yhteiskunta-, yritys- ja työelämä tietoon. Ulkoinen yrittäjyys eli yrittäjänä toimiminen on valinnainen tutkinnon osa. (OPH, 2012, 33-34).

Yrittäjyys ammatillisissa perustutkinnoissa jakautuu seuraavasti:

- Ammatilliset tutkinnon osat:
 - Yrittäjyys (vähintään 5 ov) sisältyy pakollisiin aineisiin ja sen tavoitteena on sisäisen yrittäjyyden kehittäminen.
 - Yrittäjyys (10 ov) on useilla aloilla valinnainen tutkinnon osa ja siinä tähdätään ulkoisen yrittäjyyden oppimiseen.
 - Yritystoiminta (10 ov) on valinnainen ammatillista osaamista yksilöllisesti syventävä tutkinnon osa ja sen tavoitteena on ulkoinen yrittäjyys.
- Ammattitaitoa täydentävät tutkinnon osat

- Yritys-, yhteiskunta- ja työelämä tieto (1 ov) on pakollinen tutkinnon osa, joka tähtää sisäiseen yrittäjyyteen kasvamiseen.
- Yritystoiminta (0-4 ov) on valinnainen tutkinnon osa, jonka tavoite on ulkoisen yrittäjyyden oppiminen.

(Opetuksen yrityspalat 2011, 83)

2.2 Yrittäjyyskasvatus

Sanasta yrittäjyyskasvatus tulee helposti mieleen yrittäjyys elinkeinona. Yrittäjyyskasvatuksen tarkoitus ei kuitenkaan ole pelkästään uusien yrittäjien kasvattaminen, vaan yrittäjyyskasvatus on osa kansalaiskasvatusta, jonka tavoitteena on elämänhallinnan edistäminen, johon sisältyy tieto, ymmärrys ja taito työelämästä. Yrittäjyyskasvatuksen tavoitteena on yritystoiminnan perustietojen lisäksi antaa opiskelijoille valmiuksia toimia yrittäjämäisesti toisen palveluksessa (Rytkölä, Kesler & Karhuvirta 2011, 129-130).

Yrittäjämäisiä tietoja ja taitoja ovat muiden muassa osallistuminen, vaikuttaminen ja vastuullisuus sekä luovuus, joustavuus ja ongelmanratkaisutaitojen kehittäminen. Yrittäjämäinen toimintatapa on myös yhdessä tekemistä, ideointia ja uusien ratkaisujen etsimistä. Yrittäjyyteen liittyvät myös epävarmuuden sietäminen, riskinotto kyky sekä mahdollisuuksien havainnointi. Menestykseen vaaditaan myös yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja. (Rytkölä, Kesler & Karhuvirta 2011, 129, 133-134.)

Sisäisellä yrittäjyydellä tarkoitetaan yrittäjämäistä ajattelu- ja toimintatapaa olemassa olevassa organisaatiossa. Sisäinen yrittäjyys liittää innovatiivisuuteen, tehokkaaseen tiimityöhön ja uuden tiedon muodostamiseen. Ulkoisella yrittäjyydellä tarkoitetaan sitä, mitä arkipäiväisessä keskustelussa ymmärrämme yrittäjyydellä. Ulkoinen yrit-

täjiys merkitsee uuden yrityksen perustamista, sen omistamista ja johtajana toimimista. (YVI Sanakirja.)

2.2.1 Yrittäjiyskasvatuksen suunnittelu, toteutus ja arviointi

Opetussuunnitelma määrittelee yrittäjiyskasvatuksen hyvin yleisellä tasolla. Opetuksen sisällöt ja toteutustavat vaihtelevat suuresti eri oppilaitosten välillä. Vaikka yrittäjiyskasvatus on usein perinteisestä luokkaopetuksesta poikkeavaa, kaivataan yhtenäisiä mittareita ja materiaaleja. Useat eri tahot, kuten Nuori Yrittäjiys ry, YES-keskukset ja Kerhokeskus tarjoavat malleja ja välineitä yrittäjiyskasvatukseen. Verkosta löytyy useita eri portaaleja aiheeseen liittyen, kuten esimerkiksi YVlstä energiaan yrittäjiyskasvatukseen (yvi.fi) tai Yrittäjiyskasvatuksen mittaristo (www.lut.fi/mittaristo).

Yrittäjiyskasvatuksen tärkeimpiä toimijoita ovat ammatilliset opettajat. Heidän roolinsa muuttuu opettajasta valmentajaksi ja yrittäjiyskasvattajaksi. (Käkelä & Erkkö, Let's HOPE 2011, 7.) Yrittäjiyskasvatuksen toteuttamisen edellytyksiä ovat muun muassa opettajan tietojen ja taitojen ajantasaisuus, opettajan innostuneisuus, osaaminen ja tilannelukutaito. Toteuttamisedellytyksiä edistetään esimerkiksi täydennyskoulutuksella ja hyvien käytäntöjen valtakunnallisella jakamisella. (Pihkala & Ruskovaara 2011, 50.)

Resursointi on yksi yrittäjiyskasvatuksen ongelmakohtista. Merkittävä osuus yrittäjiyyttä edistävästä työstä on tehty erilaisten hankkeiden puitteissa, joiden tuloksena on luotu muun muassa oppimateriaaleja. Jotta yrittäjiyskasvatus voisi aidosti juurruttaa paikkansa koulutusjärjestelmään, tarvitaan aikaa, rahaa, työkaluja sekä ihmisiä. Resursoinnin kannalta merkittävässä roolissa ovat rehtorit ja oppilaitoksen toimintakulttuuri. (Pihkala & Ruskovaara 2011, 48–49.)

Opettaja on avainasemassa yrittäjyyskasvatuksen suunnittelussa ja toteutusmenetelmien valinnassa. Valittuja menetelmiä voidaan kirjata myös suoraan opetussuunnitelmaan.

Opettajan rooli muuttuu yrittäjyyskasvatuksessa perinteisestä johtajasta yhdessä tekijäksi ja oppijaksi muiden oppijoiden ja aikuisten kanssa. Yrittäjyyskasvatuksen yhtenä painopisteenä on yhteistoiminnallisuus ja moniammatillinen yhteistyö (SOOL, 2011). Yrittäjyyskasvatuksessa opettaja on valmentaja ja rinnalla kulkija, joka kannustaa itsenäisyyteen ja vastuunottoon. Hän sietää kaaosta ja antaa opiskelijoiden kokeilla siipiään ja tehdä virheitä. (Kasvu yrittäjyyteen 2011, 16.)

Yrittäjyysopinnot perustuvat suurelta osin tekemällä oppimiseen. Opiskelijat perustavat esimerkiksi NY-yrityksen ja hoitavat sen toiminnot alusta loppuun saakka hyvin itsenäisesti. Pääosissa ovat erityisesti informaali (arkipäivän) ja nonformaali (epämuodollinen) oppiminen (Ahvenharju & Tukkimäki-Hildén 2011, 145).

Yrittäjyyskasvatus edistää myös oppijan itsetuntemusta ja omien vahvuuksien tunnistamista (Hytti 2011, 80). Idea NY-yritykseen tai muuhun liiketoimintaan voi löytyä vaikka harrastuksen kautta.

Yrittäjyyskasvatuksen mahdollisia toteutustapoja on lukuisia. Käytössä voi olla muiden muassa Vuosi yrittäjänä –toiminta, Osuuskunta, TOY (Työssäoppiminen yrittäjänä), erilaiset messutapahtumat, verkko-kaupat, koulun kioskit, koulun ravintolat tai muut opiskeluun liittyvät palvelupisteet. Yrittäjyyskasvatusta voidaan toteuttaa myös markkinointijulkaisun, virtuaalimaailmaan sijoittuvan yrittäjyyskurssin tai yrittäjä- ja yritysvierailujen kautta.

Tiikkalan ja Seikkula-Leinon (2011) mukaan arvioinnissa tulisi kiinnittää huomiota erityisesti oppijan sitoutumiseen ja motivaatioon sekä koko prosessiin. Tärkein yrittäjyyskasvatuksen menetelmä on oppijan itsearviointi. Arviointia ei kuitenkaan voi jättää pelkästään oppijalle,

vaan tarvitaan arviointikehys, jonka puitteissa oppijan ja opettajan on helpompi asettaa itsearviointikriteeristö (Tiikkala & Seikkula-Leino 2011, 164). Arviointi on olennaista paitsi oppijan edistymisen kannalta, myös yrittäjyyskasvatuksen kehittämisen kannalta. On hyvä myös pohtia, mitä muiden aineiden oppeja on hyödynnetty yrittäjydessä. (Hytti 2011, 84–86)

2.2.2 Yrittäjyyskasvatuksen oppimisympäristöt

Yrittäjyyskasvatuksessa hyödynnetään usein käytännön tilanteita ja työelämäprojekteja. NY-yrittäjyys, osuuskunnassa toimiminen tai koulun kioskin pitäminen opettavat kaikki yrittäjyyttä hyvin käytännönläheisesti. Runsaasti esimerkkejä erilaisista yrittäjyyteen liittyvistä oppimisympäristöistä löytyy teoksesta Opetuksen yritysplatat - käytännön malleja yrittäjyyskasvatukseen (2011).

Perinteisestä opettajajohtoisesta luokkaympäristöstä siirrytään hyvin erilaisiin malleihin. Oppimisympäristö koostuu paitsi fyysisestä tilasta, myös esimerkiksi sosiaalisesta vuorovaikutuksesta ja käytettävissä olevasta tekniikasta. Yrittäjämäisen toiminnan ja taitojen kehittyminen tapahtuu usein avoimissa oppimisympäristöissä, jotka antavat opiskelijalle itselleen päätösvallan opiskelun ajasta, paikasta ja opiskelutavasta. (Ahvenharju & Tukkimäki-Hildén 2011, 149–155.)

Virtuaaliympäristöt, sosiaalinen media ja muut viestintätekniikan sovellutukset muodostavat erinomaisen oppimisympäristön. Verkkoympäristön kautta on esimerkiksi helppo järjestää oppimistilanteita etäälläkin olevien asiantuntijoiden kanssa. Opiskelija voi hyödyntää esimerkiksi sosiaalista mediaa ongelmien ratkaisuun hakemalla tukea omista verkostoistaan. (Ahvenharju & Tukkimäki-Hildén 2011 153–154.)

3 KEHITTÄMISHANKKEEN TOTEUTTAMINEN

Kehittämishankkeeni tavoitteena oli suunnitella ja toteuttaa messutapahtuma Sataedu Nakkilan toimipaikan markkinointia varten. Keväällä 2012 opettajakunnan yhteisessä suunnittelupäivässä kaavailtu koko koulun messutapahtumaa oli resurssi- ja aikapulan vuoksi syksyn tullen jo jäänyt unholaan.

Graafisen suunnittelun ensimmäisen vuoden opiskelijoille tarvittiin vapaasti valittavia opintoja ja silloin ajattelin, että voisimme yhdessä opiskelijoiden kanssa suunnitella ja toteuttaa keväällä puheena olleen tapahtuman. Hankkeen aihe ja toteutus syntyi siis vapaasti valittavan opintokokonaisuuden sivutuotteena myöhään syksyllä 2012. Projektiin oli käytettävissä vain yhden opintoviikon verran tunteja ja nollabudjetti, mutta siitä lähdettiin liikkeelle.

Messujen tavoitteena oli toimipaikan koulutusalojen esittely sekä talon sisällä että myös ulkopuolisille. Tarkoituksena oli myös antaa oppilaitoksen NY-yrityksille mahdollisuus harjoitella messuosallistumista ja samalla myydä tuotteitaan. Messujen virallisena pääteemana olikin yrittäjyys.

Motiivina messujen järjestämiselle oli sisäisen ja ulkoisen tunnettuuden parantamisen lisäksi yhteisöllisyyden ja yhtenäisyyden lisääminen koulun sisällä. Oppilaitoksemme toimipaikka on jakautunut kahteen eri osoitteeseen ja pääosin siksi myös henkilö- ja opiskelijakunta on jakautunut jyrkästi kahtia. Messujen toivottiin siis edistävän myös eri osoitteissa opiskelevien ja työskentelevien Nakkilan Sataedulaisten yhteistyötä.

Messujen järjestämisellä haettiin myös mahdollista uutta mallia yläkoulun oppilaiden tutustumispäiville, ns. 9päiville. Tällä hetkellä lähialueen yhdeksäsluokkalaisille järjestetään tutustumiskäyntejä kah-

desti vuodessa. Potentiaaliset tulevat opiskelijat tutustuvat oppilaitokseen tiukasti aikataulutetuissa viidentoista minuutin pätkissä, joiden aikana eri koulutusalat vuorollaan esittäytyvät. Tulevaisuudessa kerran tai kahdesti vuodessa järjestettävät messut voisivat toimia entistä näyttävämpänä tapana houkutella opiskelijoita kulttuurialalle.

Messutapahtumaan voisi yhdistää myös oppilaitoksen yleiset avoimet ovet, Nuori Yrittäjyys-yritysten (NY) esittelyä, tuotemyyntiä sekä yhteistyötä esimerkiksi alueen yrityselämän kanssa.

4 NAKKILAN PUOLIKKAAT -MESSUTAPAHUMAN TOTEUTUS

Messujen varsinainen suunnittelu alkoi lokakuun alussa 2012. Ennen marraskuiksi kaavailtua messupäivää lähiovetustunteja oli lukujärjestyksen mukaan kaikkiaan 27.

Messujen suunnittelu aloitettiin tyhjästä. Opettajan johdolla pohdittiin, mitä kaikkea pitää tapahtumaa varten tehdä, suunnitella ja huomioida. Liikkeelle lähdettiin Partus ideointimenetelmiä –työkalupakista löytyvällä Lootuskukka-menetelmällä. Messujen ympärille etsittiin kahdeksan keskeistä teemaa, joita lähdettiin kehittämään eteenpäin.

Ideoinnissa esiin tulleet teemat olivat

- messujen nimi,
- tila, missä järjestetään,
- messujen markkinointi,
- tarjoilu ja muut vetonaulat,
- messujen ohjelma,
- koulutusalojen esittäytymiset,
- NY-yritysten ja muun yrittäjyyden esittelyt ja
- oppilaitoksen oma infopiste.

Ensin ideoitiin tapahtumalle nimi, slogan ja logo. Nimelle asetettiin kriteereiksi muun muassa nasevuus, nuorekkuus, mieleenpainuvuus ja aiheeseen liittyvyys. Turha vakavuus oli nimeämisessä tarkoitus unohtaa, mutta ajatuksia haluttiin herättää. Opiskelijat toteuttivat erilaisia logoehdotuksia, joista sitten valittiin nimi Nakkilan Puolikkaat ja logoon kuuluva slogan ”Yhdessä parempi kokonaisuus”. Tilaksi valikoitui Pakkalantien toimipisteen aula ja taideluokka, koska niistä syntyi tarkoitukseen sopivan kokoinen alue, joka oli opiskelijoita lähellä.

Markkinointia mietittäessä pohdittiin kohderyhmää ja erilaisia markkinointikanavia. Päätettiin perustaa tapahtuma Facebookiin sekä markkinoida suullisesti messuja muille opiskelijoille ja omille verkos-

toille. Lehdistöä päätettiin lähestyä jutun toivossa. Messuista toteutettiin luonnollisesti myös juliste (liite 1), jota jaettiin oppilaitoksen sisällä sekä muun muassa kauppoihin Nakkilassa ja Porissa.

Tarjoilun suhteen päädyttiin perustamaan luokan oma messukahvila, jonka materiaalikustannuksiin koulu osallistui. Kahvilan tuotot jäivät opiskelijoille itselleen. Erilaisia ohjelmavaihtoehtoja ideoitiin, pohdittiin muun muassa kilpailuja, arvontaa, luentoja tai tietoisuuksia. Messuilla voisi olla esimerkiksi valokuvaajien oma ständi, jossa kuka tahansa voisi kuvauttaa itsensä vaikka passikuvaa varten.

NY-yritysten ja koulutusalojen omat messuosastot olivat kaikkein tärkein osa messuja. Tavoitteena oli, että jokainen koulutusala rakentaa mahdollisimman näyttävän osaston ja paras osasto palkitaan. Myös NY-yritysten osastot olisivat mukana äänestyksessä. Mukaan messuille kaavailtiin myös oppilaitoksen omaa infopistettä, jossa esillä olisivat muun muassa aikuiskoulutus, SataPro-osuuskunta ja kansainvälinen toiminta.

Messujen toteutus edellytti opiskelijoilta hyvin paljon itsenäistä työskentelyä, ongelmanratkaisua ja tekemällä oppimista. Luokka jaettiin ryhmiin ja jokainen ryhmä lähti viemään eteenpäin omaa osa-aluettaan messuista. Suunnittelussa ja ideoinnissa hyödynnettiin Google Drive -ympäristöä. Koko luokalle jaettuun asiakirjaan kaikkien oli mahdollisuus kirjata ideoita ja listaa hoidettavista hommista.

Koska aikaa ja resursseja oli vähän, messut päätettiin pitää hyvin pienimuotoisina ja toteuttaa suunnitelmista vain kaikkein olennaisin ja tehdä se mahdollisimman hyvin. Pää tavoitteeksi muotoutui kokemusten kerääminen mahdollisia tulevia messuja ajatellen.

Opiskelijat tarttuivat toimeen vaihtelevalla innolla. Kaikkien koulutusalojen paikalle saaminen osoittautui melkoiseksi haasteeksi, kaikki opettajat ja koulutusalat eivät kokeneet tapahtumaa riittävän tärkeäk-

si. Loppujen lopuksi kaikki alat olivat kuitenkin messupäivänä edustettuina.

Messuja markkinoitiin koulun ulkopuolelle suhteellisen pienillä ponnistuksilla. Maakuntalehti noteerasi tapahtuman Menot-palstallaan ja paikallislehti pikku-uutisella, mutta suurta yleisöryntäystä ei saatu aikaiseksi. Myöhäisempi kellonaika päivästä olisi voinut tuoda paikalle enemmän koulun ulkopuolisia kävijöitä.

4.1 Messupäivä

Messut toteutettiin 22.11.2012 klo 10-14. Ennen varsinaista messupäivää opiskelijat olivat valmistelleet tapahtumalle varatun tilan rai-vaamalla ylimääräiset kalusteet sivuun ja varaamalla koulutusalaille ja NY-yrityksille tilaa esittelyosaston rakentamiseen. Opasteita, kylttejä ja arvontalipukkeita oli suunniteltu ja tulostettu etukäteen.

Messupäivän aamu kului tilojen viimeistelyyn ja messuosastojen rakentamiseen. Koulutusalat ja NY-yritykset panostivat osastojen ulkoasuun ja sisältöön, koska paras osasto palkittaisiin messujen lopuksi. Opiskelijat olivat hankkineet tapahtumalle sponsoreita, joiden lahjoittamia tuotteita arvottiin tietokilpailuun osallistuneiden kesken. Sponsorien logot olivat luonnollisesti messuilla esillä.

Kahvila pistettiin pystyyn messualueelle. Ryhmä oli valmistautunut kahvilan pitoon leipomalla pullia ja muuta kahvileipää sekä hankkimalla tarpeelliset tarvikkeet tarjoilua varten. Unohtuneet tykötarpeet noudettiin kaupasta ja vaihtokassaa varten kaikki kaivoivat pikkurahat lompakoistaan.

KUVA 3. Käsi- ja taideteollisuuskoulutuksen tekstiilit esillä.

KUVA 4. Tarpeistovalmistuksen työnäytteitä.

Messuilla oli esillä Nakkilan koulutusalat, eli graafinen viestintä (kuvat 1 ja 2), valokuvaus, elokuva- ja TV-ala, tietokoneanimaatio ja pelit, sisustusala (kuva 3) ja tarpeistonvalmistus (kuva 4) sekä neljä eri alojen NY-yritystä (kuvat 6-9). Graafisen alan opiskelijat myivät valmistamiaan kortteja ja kalentereita, sisustusala pystytti kattavan näyttelyn ja tarpeistonvalmistuksen opiskelijat tekivät koulutustaan tutummaksi esillä olevien valmiiden töiden ja messujen aikana valmistettujen tuotteiden kautta. Valokuvaajaopiskelijoista paikalla oli yksi kameran ja salamalaitteiston kera. Hän dokumentoi messu yleisesti kuvaamalla ja otti myös halukkaista kaverikuvia. Elokuva-alan opiskelijat esittivät lyhytelokuvaa kannettavalta tietokoneelta. Peli- ja animaatio oli tuonut esille näyttävän bannerin ja esimerkianimaation. Koulun omassa infopisteessä (kuva 5) oli jaossa koulun esitteitä

sekä muita julkaisuja ja siinä päivysti yksi ryhmän opiskelijoista. Messuilla oli mukana myös Sataedun yrittäjyyskoordinaattori, kertomassa kiinnostuneille omasta Yrittäjyyden Ehjä Polku – hankkeestaan.

KUVA 5. Oppilaitoksen oma infopiste.

NY-yrityksillä oli omilla pöydillään esillä myytäviä tuotteita. Myyntiartikkelit oli aseteltu kauniisti esille ja ne herättivät paljon mielenkiintoa. Kaikki yritykset saivat ainakin jonkin verran tuotteita kaupaksi.

KUVA 6. Tekstiiliflika NY

KUVA 7. Delicious Design NY

KUVA 8. Tiny Hatter NY

KUVA 9. Q NY valmistaa ja myy lasikoruja ja –esineitä

Messupäivän aikana osastoihin tutustuivat talon omat opiskelijat ja henkilökunta, samassa rakennuksessa sijaitsevan päiväkodin lapset ja henkilökunta sekä muutama ulkopuolinen kävijä.

Päivän loppuksi parhaiksi äänestetyt osastot palkittiin. Paras koulutusala palkittiin kiertopalkinnoksi tarkoitetulla pokaalilla, onhan messuista tarkoitus muodostaa jatkuva perinne. Parhaaksi valittu NY-yritys sai palkinnoksi karkkia.

Messujen sulkeuduttua siivottiin jäljet, järjestettiin kalusteet takaisin oikeille paikoilleen ja keskusteltiin yhdessä tapahtuman onnistumisesta. Osana kurssin ja samalla messujen arviointia oli opiskelijoiden itsearviointi. Kaikki messujen järjestämiseen osallistuneet opiskelijat arvioivat messuja, niihin tähtäävää opintokokonaisuutta sekä omaa suoritustaan erikseen annettujen kysymysten (liite 2) perusteella.

4.2 Opiskelijoiden arviointeja kurssista ja tapahtumasta

Opiskelijat arvioivat kurssin sisältöä ja omaa panostaan messujen järjestämisessä antamiensa kysymysten (liite 2) pohjalta. Kaikki opiskelijat (N=12) vastasivat kysymyksiin.

Opiskelijat arvioivat pääosin hyvin realistisesti omaa panostaan messujen järjestämiseen. Monet (N=6) heistä toivat arvioinnissa esille myös muiden opiskelijoiden osallisuuden sekä positiivisessa että negatiivisessa mielessä.

Toimin aluksi markkinointi- ja tietokilpailuteimeissä, keskustelin rehtorin kanssa budjetista, kävin ”kerjäämässä” arvontapalkintoja ja leivoin pullaa. Messujen aikana toimin lähinnä kahviossa.

Omaan toimintaansa suunnittelussa ja järjestelyssä lähes kaikki (N=11) opiskelijat olivat melko tyytyväisiä, yhtä poikkeusta lukuun ottamatta.

Olen tyytyväinen toimintaani organisoinnissa. Messut onnistuivat hyvin, tietty jotain puutteita oli mutta luokan ekoiksi messuiksi onnistuimme paremmin mitä luulimme :-D.

Jotkut oppilaat olivat liiankin aktiivisia joten se ajoi siihen että en saanut paljoakaan tilaa toimia messujen järjestäjänä.

Messuja pidettiin onnistuneina muuten paitsi yleisömäärän suhteen. Tapahtuman järjestäminen toi onnistumisen elämyksiä ja ylpeyden omasta luokasta. Onnistuneimmiksi asioiksi koettiin muun muassa messut kokonaisuutena, yksittäisten opiskelijoiden mittava osallistuminen järjestelyihin, järjestelyjen onnistuminen, maistuvat pullat, äänestykset ja tapahtuman toimiva perusrunko.

Hyvin onnistui, enemmän ihmisiä olisi saanut olla paikalla. Luulen että siihen vaikutti ajankohta aika pitkälti.

Kehittämiskohteina opiskelijat mainitsivat ohjelman ja markkinoinnin lisäämisen, informaation kulun parantamisen koulun sisällä, suunnitteluajan pidentämisen ja työnjaon selventämisen.

Aikataulu oli melko tiukka, varsinkin kun kurssin alkuvaiheessa kaikki oli vähän epäselvää. En oikein tiennyt miten toimia (mitä pitäisi käytännössä tehdä), kun en ole koskaan aiemmin ollut järjestämässä messuja tai vastaavaa tapahtumaa.

Mainontaa, ja muutenkin kontaktien ottamista. Tuntui siltä että informaation kulku ei toiminut oikein mihinkään suuntaan.

Muutama opiskelija mainitsi (N=4), ettei oppinut kurssin aikana mitään uutta, mutta paljon oppimistakin oli ryhmässä tapahtunut. Oli muun muassa opittu ryhmätyötaitoja, tapahtuman järjestämistä, että kaikki ei aina mene suunnitelmien mukaan ja suunnitteluun tarvitaan yllättävän paljon aikaa. Uusi kokemus oli myös sponsorien hankkiminen.

Enpä oikein koe oppineeni mitään. Kurssi taas näytti minulle miksi en pidä ryhmätoista.

Sain yleisellä tasolla tietoa tapahtumanjärjestämisestä, joten tiedän jatkossa paremmin miten toimia. Tällaiset projektit kehittävät varmasti myös ryhmätyöskentelyn taitoja, vaikei asiaan kiinnittäisi sen kummemmin huomiota.

Ryhmä oli melko tyytyväinen kurssiin. Tyytyväisyyttä tuotti uusi kokemus, itsensä tärkeäksi tunteminen, kokemus ja oppiminen tapahtuman järjestämisestä. Tyytymättömyyttä aiheuttivat aikataulun kireys, kurssin lyhyt kesto, lopussa yllättänyt kiire ja sekava työnjako.

Vaikeimmaksi asiaksi koettiin koko ryhmän saaminen työskentelyyn mukaan. Ideointi ei ollut helppoa, alkuun pääseminen oli hankalaa, välillä keksiminen oli väkinäistä ja motivaatio hukassa. Vaikeaa oli myös pitää pää kylmänä kun asiat eivät olleet sujuakseen.

Vaikein asia oli saada kaikki tekemään jotain messujen eteen!

Ehkä se ideoiminen, koska aluksi oli vaikea keksiä mitään.

Vaikeinta oli ehkä juuri se, että osa järjestäjä porukasta ei tiennyt mitä olisi tehnyt, eikä sitten tehnyt mitään.

Kaikki opiskelijat (N=12) olivat sitä mieltä, että messuista kannattaa muodostaa jokavuotinen perinne, kunhan tapahtumaa kehitetään. Suunnittelu täytyisi aloittaa puoli vuotta ennen tapahtumaa ja järjestäjänä voisivat olla toisen vuoden opiskelijat. Messujen yhdistämistä ysipäivään kannatettiin ehdottomasti.

Mielestäni messujen järjestäminen jatkossakin kuulostaa ihan hyvältä, varsinkin kun asioita voi silloin kehittää eteenpäin. Lisäksi koulutuslinjojen kiertopalkinto oli hauska idea, jonka voisi toteuttaa myös jossain muussa yhteydessä, mikäli messuja ei enää järjestetä.

Mielestäni kyllä, mutta niiden suunnittelu ja kasaaminen kannattaisi aloittaa vaikka puolivuotta ennen ajankohtaa jolloin messut pidettäisiin. Pitäisi myös varmistaa että Villilän ihmiset on mukana koko päivän, molempien koulujen kaikki oppilaat pitäisi saada mukaan tapahtumaan, sillä mielestäni ei riitä että siellä on vain muutama innostunut ala. Siihen pitäisi todellakin saada kaikki mukaan. Messut voisi myös järjestää ehkäpä viikonloppuna, jolloin ulkopuolisiakin kävijöitä saapuisi paikalle.

Opiskelijoiden omat arviot kurssin arvosanasta osuivat hyvin yksin opettajan näkemyksen kanssa. Asteikolla 1-3 viisi opiskelijaa antoi itselleen kolmosen, kuusi opiskelijaa kakkosen ja yksi ykkösen.

Vähintään 2, ehkä jopa 3, sillä koen osallistuneeni messujen järjestämiseen ehkä enemmän kuin jotkin toiset. Totta kai tehtävät jakaantuvat aina hieman eri tavoin, mutta olin kuitenkin kiinnostunut aiheesta ja yritin parhaani.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET JA KEHITTÄMISIDEAT

Messujen järjestäminen tehtiin liian lyhyessä ajassa, liian pienellä porukalla ja liian pienillä resursseilla. Tästä kaikesta huolimatta opiskelijat saivat aikaan sangen mukavan tapahtuman. Messut toimivat hyvänä harjoitteluna NY-yrittäjille ja etenkin graafisen ja käsi- ja taide-teollisuuden opiskelijat panostivat osaston rakentamiseen ja oman osaamisensa esittelyyn.

Yrittäjyyskasvatuksen lähdemateriaaliin tutustuminen avasi omiakin silmiä yrittäjyyskasvatuksen merkityksen suhteen. Sanasta yrittäjyys tulee ensimmäisenä mieleen konkreettinen yrittäjänä toimiminen, mutta yrittäjyyskasvatuksessa on kyse paljon laajemmasta käsitteestä. Jollakin neutraalimmalla sanalla sama aihekokonaisuus voisi päästä opettajien joukossa suurempaan suosioon. Yrittäjyyskasvatuksen ydin on mielestäni asennekasvatuksessa ja opiskelijoiden itsetuntemuksen lisäämisessä.

Messujen järjestäminen palveli hyvin yrittäjämäisen toimintavana (Rytkölä, Kesler & Karhuvirta 2011, 129) kehittymistä. Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot, luovuus, joustavuus, ongelmanratkaisutaidot sekä ideointikyky kehittyivät aivan varmasti suurella osalla ryhmästä.

Messut toimivat myös avoimena oppimisympäristönä, joka tuki opiskelijoiden omaa aktiivisuutta (Ahvenharju & Tukkimäki-Hildén 2011, 150). Opettajan siirtyminen taustalle, valmentajaksi ja tukihenkilöksi tulee ilmi myös kurssista annetussa palautteessa. Opiskelijoiden tyytyväisyys kurssiin oli melko suorassa suhteessa aktiivisuuteen. Tyytymättömiä olivat vähiten mukana olleet opiskelijat, jotka eivät olleet vielä riittävän kypsiä itsenäiseen työskentelyyn tai joilla oli vaikeuksia vuorovaikutuksessa muun ryhmän kanssa.

Messuajatuksemme ei ollut mitenkään ainutlaatuinen idea. Opetuksen yrityspalat –kirja esitteli Mäntän seudun koulutuskeskuksen Joulumessutapahtuman (Opetuksen yrityspalat 2011, 104–105), joissa on paljon suuremmassa mittakaavassa toteutettu samoja asioita, joita me Nakkilan Puolikkaissa harjoittelimme. Muutaman kokeilukerran jälkeen messujen järjestämisestä voisi hyvinkin laatia mallin, jota voisi yleisemminkin soveltaa toisen asteen yrittäjyyskasvatuksessa.

Kurssi soveltui vapaasti valittavaksi opinnoksi ihan hyvin, tosin vapaa valittavuus on oppilaitoksessamme teoreettinen käsite. Pystymme tarjoamaan opiskelijoille hyvin vähän todellista valinnanvaraa. Aidossa valintatilanteessa messujen järjestämiseen lähtisivät mukaan vain ne, jotka ovat oikeasti halukkaita opiskelemaan aihetta. Parhaiten messujen järjestäjiksi soveltuisivat kolmannen vuoden opiskelijat, koska heille koulu ja ihmiset ovat valmiiksi tuttuja ja tapahtuman rakentaminen onnistuisi heiltä huomattavasti helpommin.

Vapaasti valittavien sijaan messujen järjestämisen voisi luontevasti liittää myös varsinaisiin yrittäjyysopintoihin. Tällöin käytössä olisi yhtä opintoviikkoa pidempi aika suunnitteluun ja toteutukseen.

Messujen kehittämisen kannalta erittäin tärkeää olisi sitouttaa koko talon henkilökunta mukaan järjestelyihin. Jotta tapahtumasta tulisi aidosti koko koulun esittelytilaisuus, kokonaisuus täytyy suunnitella yhdessä ja kaikkien täytyy osallistua tai ainakin suhtautua asiaan myönteisesti. Tapahtuman täytyy silti säilyä opiskelijoiden toteuttamana ja heidän näköisensä, liiallinen opettajajohtoisuus ei kannusta omatoimisuuteen.

Yrittäjyystaitojen edistämisen, oppilaitoksen sisäisen tutustumisen ja ysiluokkalaisten tutustumispäivän lisäksi tapahtumaa voitaisiin hyödyntää Kotiväen tutustumispäivänä sekä avointen ovien päivänä. Messujen yhteyteen voisi järjestää myös verkostoitumistilaisuuden paikallisille yrityksille ja muille yhteistyökumppaneille. Tapahtumaan

voisi rekrytoida mukaan yrittäjiä ja muita ulkopuolisia asiantuntijatahoja.

Itselle messujen järjestäminen ja prosessin kirjoittaminen kehittämishankkeeksi avasi uusia näkökulmia yrittäjyyskasvatukseen. Aihe on ollut vahvasti esillä koko lyhyen opettajanurani ajan ja siitä on väkisinkin tullut osa omiakin opetusaiheita.

En ole kokenut itseäni erityisen yrittäjähenkiseksi persoonaksi, mutta tarkempi tutustuminen yrittäjyyskasvatuksen ajatuksiin on antanut runsaasti ajatuksia myös oman opetuksen kehittämiseen yrittäjyyden saralla. Ulkoisesti ilmeisesti vaikutan vahvasti sisäiseltä yrittäjältä, koska aiheeseen liittyvät tehtävät, opetustunnit ja omat koulutukset ovat lisääntyneet melkoisesti.

LÄHTEET

Ahvenharju, A. Tukkimäki-Hildén, P. (2011): Vaihtelevat oppimisympäristöt onnistuneen yrittäjyyskasvatuksen tukena. Teoksessa Rytkölä T., Ruskovaara E., Järvinen M. R. (toim.). 2011. Yrittäjyyskasvatus perus- ja toisella asteella – näkökulmia pedagogiikan kehittämiseen. Kerhokeskus – koulutyön tuki ry. Sastamala: Vammalan kirjapaino Oy, 145–159.

Hytti, U. (2011): Yrittäjyys perus- ja toisen asteen yrittäjyyskasvatuksessa. Teoksessa Rytkölä T., Ruskovaara E., Järvinen M. R. (toim.). 2011. Yrittäjyyskasvatus perus- ja toisella asteella – näkökulmia pedagogiikan kehittämiseen. Kerhokeskus – koulutyön tuki ry. Sastamala: Vammalan kirjapaino Oy, 77–89.

Kasvu yrittäjyyteen –hanke. 2011. Opetuksen yritysplatat – käytännön malleja yrittäjyyskasvatukseen. Tampere: Tammerprint Oy.

Opetushallitus. 2012. Ammatillisten perustutkintojen perusteiden toimeenpano Ammatillisena peruskoulutuksena ja näyttötutkintona. Oppaat ja käsikirjat 2012:10. Juvenes Print – Tampereen Yliopistopaino Oy.

Opetusministeriö. Yrittäjyyskasvatuksen suuntaviivat. Opetusministeriön julkaisuja 2009:7.

Pihkala, T., Ruskovaara, E. (2011): Yrittäjyyskasvatusjärjestelmä opettajan tukena. Teoksessa Rytkölä T., Ruskovaara E., Järvinen M. R. (toim.). 2011. Yrittäjyyskasvatus perus- ja toisella asteella – näkökulmia pedagogiikan kehittämiseen. Kerhokeskus – koulutyön tuki ry. Sastamala: Vammalan kirjapaino Oy, 43-58.

Rytkölä, T., Kesler, M., Karhuvirta, T. (2011): Yrittäjyys, kansalais- ja tiedekasvatus yhteisen sateenvarjon alla. Teoksessa Rytkölä T., Ruskovaara E., Järvinen M. R. (toim.). 2011. Yrittäjyyskasvatus perus- ja toisella asteella – näkökulmia pedagogiikan kehittämiseen. Kerhokeskus – koulutyön tuki ry. Sastamala: Vammalan kirjapaino Oy, 125–143.

Suomen Opettajaksi Opiskelevien Liitto SOOL ry. (2011) Esipuhe. Teoksessa Rytkölä T., Ruskovaara E., Järvinen M. R. (toim.). 2011. Yrittäjyyskasvatus perus- ja toisella asteella – näkökulmia pedagogiikan kehittämiseen. Kerhokeskus – koulutyön tuki ry. Sastamala: Vammalan kirjapaino Oy, 7–11.

Tiikkala, A., Seikkula-Leino, J. (2011): Yrittäjyyskasvatuksen arviointi sen kehittämisen näkökulmasta. Teoksessa Rytkölä T., Ruskovaara E., Järvinen M. R. (toim.). 2011. Yrittäjyyskasvatus perus- ja toisella asteella – näkökulmia pedagogiikan kehittämiseen. Kerhokeskus – koulutyön tuki ry. Sastamala: Vammalan kirjapaino Oy, 161–171.

Tuuri, H. 2011. Let's HOPE – Kohti yrittäjyyden oppimisen vallankumousta. HOPE 2011. Saarijärven Offset Oy.

YVI Sanakirja. Luettu 19.2.2013. <http://www.yvi.fi/>.

MESSUTAPAHTUMA
keskiviikkona 21.11.2012 klo 10-14
Pakkalantie 3

NAKKILAN PUOLIKKAAT MYÖS FACEBOOKISSA!

PALAUTE- JA ARVIONTIKYSYMYKSET OPIKELIJOILLE

Kirjoita minulle vastaukset alla oleviin kysymyksiin sähköpostilla osoitteeseen kirsi.liljeroos@sataedu.fi.

Toivon avoimia ja suoria vastauksia kysymyksiin, jotta ensi kerralla osaamme järjestää kurssin ja messut paremmin.

1. Mikä oli panokseni messujen järjestämisessä, mitä tein ennen messuja ja niiden aikana?
2. Oletko tyytyväinen omaan toimintaasi messujen organisoinnissa?
3. Miten messut mielestäsi onnistuivat?
4. Mikä tapahtumassa onnistui hyvin?
5. Mitä olisi pitänyt mielestäsi kehittää?
6. Mitä uutta opit kurssin aikana?
7. Oletko tyytyväinen kurssiin?
8. Mikä oli vaikein asia?
9. Kannattako messuista muodostaa jokavuotinen perinne?
10. Arvosana, jonka antaisin kurssista itselleni (1-3)?